

مصادر و مراجع

نمبر شمار	اسماء کتب	مصنف، مؤلف	تاریخ وفات
قرآن و تفسیر			
(۱)	القرآن الکریم	کتاب اللہ	--
(۲)	جامع البیان فی تفسیر القرآن	محمد بن جریر بن یزید بن کثیر، ابو جعفر الطبری	۳۱۰ھ
(۳)	احکام القرآن للجصاص	احمد بن علی، ابو بکر الرازی	۳۷۰ھ
(۴)	تفسیر کبیر	ابو عبد اللہ، محمد بن عمر بن حسین بن حسن الرازی، فخر الدین	۶۰۶ھ
(۵)	الجامع لاحکام القرآن	محمد بن احمد بن ابی بکر بن فرح الاندلسی الانصاری	۶۷۱ھ
(۶)	تفسیر قرطبی، الجامع لاحکام القرآن	ابو عبد اللہ محمد بن احمد الانصاری القرطبی	۶۷۱ھ
(۷)	تفسیر القرآن العظیم	اسماعیل بن عمر بن کثیر بن ضوء بن کثیر، ابو الفداء، البصری	۷۷۴ھ
(۸)	روح المعانی	محمود بن عبد اللہ، شہاب الدین، ابو الثناء الحسینی الآلوسی	۱۲۷۰ھ
(۹)	تفسیر المنار	محمد رشید رضا	۱۳۵۴ھ
(۱۰)	منابیل العرفان فی علوم القرآن	محمد عبد العظیم الزرقانی	۱۳۶۷ھ
(۱۱)	معارف القرآن	محمد شفیع دیوبندی	۱۳۹۶ھ
(۱۲)	قرآن فہمی کے بنیادی اصول	ڈاکٹر حافظ حسن مدنی، مدیر ماہنامہ محدث لاہور	مدظلہ
حدیث و اصول حدیث			
(۱۳)	موطا امام مالک	امام دارالبحر مالک بن انس	۱۷۹ھ
(۱۴)	مصنف ابن ابی شیبہ	حافظ ابو بکر عبد اللہ بن محمد بن ابو شیبہ، ابراہیم بن عثمان بن خورسی	۲۳۵ھ
(۱۵)	مسند امام احمد	الامام احمد بن حنبل	۲۴۱ھ
(۱۶)	صحیح بخاری	ابو عبد اللہ محمد بن اسماعیل البخاری	۲۵۶ھ
(۱۷)	صحیح مسلم	مسلم بن الحجاج بن مسلم القشیری	۲۶۱ھ
(۱۸)	سنن ابن ماجہ	حافظ ابو عبد اللہ محمد بن یزید بن ماجہ القزوینی، ابن ماجہ	۲۷۳ھ
(۱۹)	سنن ابی داؤد	امام حافظ سلیمان بن الاشعث السجستانی الأزدی	۲۷۵ھ
(۲۰)	سنن ترمذی	ابو عیسیٰ محمد بن عیسیٰ ترمذی	۲۷۹ھ

۳۶۰ھ	سلیمان بن احمد بن ایوب بن مطر، ابوالقاسم الطبرانی	(۲۱)	مجمع الطبرانی الکبیر
۴۰۵ھ	محمد بن عبد اللہ بن حمدویہ، الحاکم النیسافوری	(۲۲)	المستدرک علی التحسین
۴۵۸ھ	ابوبکر احمد بن الحسین بن علی بن موسیٰ الخراسانی البیہقی	(۲۳)	سنن البیہقی
۴۶۳ھ	ابن عبد البر المالکی، یوسف بن عبد اللہ	(۲۴)	جامع بیان العلم
۵۵۲ھ	عبد اللہ بن عبد الرحمن بن الفضل بن بہرام التمیمی السمرقندی الداری	(۲۵)	سنن الداری
۵۷۹ھ	علاء الدین علی المتقی بن حسام الدین البہندی	(۲۶)	کنز العمال
۶۷۶ھ	ابوزکریا محیی بن شرف بن مری بن حسن نووی	(۲۷)	شرح مسلم
۷۲۰ھ	ولی الدین محمد بن عبد اللہ الخطیب التبریزی	(۲۸)	مشکوٰۃ المصابیح
۹۱۱ھ	جلال الدین السیوطی	(۲۹)	تدریب الراوی فی شرح تقریب النووی
۱۰۱۴ھ	علی بن سلطان محمد القاری	(۳۰)	مرقاۃ المفاتیح شرح مشکوٰۃ المصابیح
۱۰۹۴ھ	العلامة محمد بن محمد سلیمان المغربی	(۳۱)	جمع الفوائد من جامع الاصول وجمع الزوائد
۱۳۰۴ھ	ابوالحسنات محمد عبد الحئی بن حافظ محمد عبد الحلیم بن محمد امین لکھنوی	(۳۲)	التعلیق المجد علی موطا الامام محمد
۱۹۳۹ء	ارند جان قسٹنک	(۳۳)	المجمع المفهرس للآفاظ الحدیث النبوی الشریف
۱۳۶۹ھ	علامہ شبیر احمد عثمانی	(۳۴)	فتح الملہم
--	مولانا سید احمد رضا بجنوری تلمیذ علامہ سید محمد انور شاہ کشمیری	(۳۵)	انوار الباری اردو شرح صحیح البخاری
مدظلہ	مولامفتی محمد تقی عثمانی	(۳۶)	تکملہ فتح الملہم

کتاب فقہ

۲۰۴ھ	امام محمد بن ادریس الشافعی	(۳۷)	الأ م
۴۲۸ھ	محمد بن احمد بن جعفر بن حمدان القدوری	(۳۸)	مختصر القدوری
۵۴۲ھ	طاہر بن احمد بن عبد الرشید البخاری	(۳۹)	خلاصۃ الفتاوی
۵۸۷ھ	علامہ علاء الدین الکاسانی	(۴۰)	بدائع الصنائع
۵۹۳ھ	برہان الدین ابوالحسن علی المرغینانی	(۴۱)	الھدایۃ
۶۲۰ھ	ابو محمد عبد اللہ بن احمد بن محمد بن قدامة المقدسی	(۴۲)	المغنی
۶۴۳ھ	ابو عمرو عثمان بن عبد الرحمن بن موسیٰ تقی الدین	(۴۳)	فتاویٰ ابن الصلاح
۶۷۶ھ	ابوزکریا محیی الدین بن شرف بن مری بن حسن نووی	(۴۴)	المجموع شرح المہذب
۷۰۵ھ	سیدید الدین محمد بن محمد بن الرشید بن علی الکاشغری		مدیۃ المصلی وغنیۃ المبتدی
۷۵۱ھ	ابن القیم الجوزیہ، محمد بن ابی بکر بن ایوب بن سعد زری	(۴۵)	اعلام الموقعین عن رب العالمین
۷۹۹ھ	ابراہیم بن علی بن محمد بن ابی القاسم بن محمد بن فرحون مالکی	(۴۶)	تنہرۃ الحکام
۸۲۸ھ	ابوالعباس تقی الدین احمد بن عبد الحلیم ابن تیمیہ	(۴۷)	مجموع فتاویٰ ابن تیمیہ
۸۴۴ھ	علامہ ابوالحسن علی بن خلیل الطرابلسی	(۴۸)	معین الحکام

- (۴۹) فتح القدير كمال الدين محمد بن عبد الواحد بن عبد الحميد، ابن بهام ۶۸۱ھ
- (۵۰) الفتاویٰ التاخرانیة علامہ عالم بن العلاء الانصارى الدہلوی ۷۸۶ھ
- (۵۱) غنیۃ المستملی المعروف بالکبیری ابراہیم بن محمد چلی حنفی ۹۵۶ھ
- (۵۲) الصغیر شرح منیۃ المصلی ابراہیم بن محمد چلی حنفی ۹۵۶ھ
- (۵۳) البحر الرائق ابن نجیم زین العابدین بن ابراہیم المصری ۹۷۰ھ
- (۵۴) الفتاویٰ الہندیہ (عالمگیریہ) شیخ نظام الدین برہان پوری گجرات و جماعت من اعلام فقہاء الہند ۱۱۶۱ھ
- (۵۵) السراج الوہاج ابوبکر بن علی بن محمد الحدادی العبادی ۸۰۰ھ
- (۵۶) الفتح الکبیر فی ضم الزیادۃ الی الجامع الصغیر جلال الدین السيوطی ۹۱۱ھ
- (۵۷) نہایۃ المحتاج محمد بن احمد بن حمزہ، رئیس الدین الرملی ۱۰۰۴ھ
- (۵۸) النہر الفائق شرح کنز الدقائق علامہ عمر بن نجیم المصری ۱۰۰۵ھ
- (۵۹) شرح فقہ اکبر علی بن سلطان القاری ۱۰۱۴ھ
- (۶۰) کشف القناع عن متن الاقناع منصور بن یونس بن صلاح الدین بن حسن بن ادريس البهوتي ۱۰۵۱ھ
- (۶۱) نور الايضاح ابو الاخلاص حسن بن عمار الشربلاوی ۱۰۶۹ھ
- (۶۲) مرآۃ الفلاح ابو الاخلاص حسن بن عمار الشربلاوی ۱۰۶۹ھ
- (۶۳) مجمع الأنہر فی شرح ملتقى الأبحر عبداللہ بن شیخ محمد بن سلیمان المعروف بشیخ زادہ ۱۰۷۸ھ
- (۶۴) الفتاویٰ الخیریۃ خیر الدین بن احمد بن نور الدین علی ابوبی علیہ فاروقی الرملی ۱۰۸۱ھ
- (۶۵) الدر المختار فی شرح تنویر الابصار علامہ محمد بن علی علاء الدین الحسکفی ۱۰۸۸ھ
- (۶۶) حاشیۃ الطحاوی علی مرآۃ الفلاح علامہ السید احمد بن محمد الطحاوی ۱۲۲۱ھ
- (۶۷) حاشیۃ الدر المختار علامہ السید احمد بن محمد الطحاوی ۱۲۲۱ھ
- (۶۸) رد المختار حاشیۃ الدر المختار علامہ محمد امین بن عمر بن عبدالعزیز عابدین الشامی ۱۲۵۲ھ
- (۶۹) منہ الخالق حاشیۃ البحر الرائق علامہ محمد امین بن عمر بن عبدالعزیز عابدین الشامی ۱۲۵۲ھ
- (۷۰) السعایۃ شرح شرح الوقایۃ علامہ ابوالحسن محمد عبدالحی الکنوی ۱۳۰۴ھ
- (۷۱) المدخل الی مذہب الامام احمد بن حنبل عبدالقادر بن احمد بن مصطفیٰ بن عبدالرحیم بن محمد، ابن بدران ۱۳۴۶ھ
- (۷۲) تکملۃ الفتح الکبیر للسيوطی یوسف النبهانی ۱۹۳۲ء
- (۷۳) موسوعۃ الفقہ الاسلامی الشیخ محمد احمد مصطفیٰ احمد المعروف بابی زہرہ ۱۳۹۴ھ
- (۷۴) الموسوعۃ الفقہیۃ اردو ترجمہ وزارت اوقاف کویت --
- (۷۵) اسلامی عدالت قاضی مجاہد الاسلام قاسمی ۲۰۰۲ء
- (۷۶) الفقہ الاسلامی وادلتہ ڈاکٹر وہبہ مصطفیٰ زحیلی مدظلہ
- (۷۷) طہارت کے احکام و مسائل مولانا انیس الرحمن قاسمی مدظلہ
- (۷۸) انمار ہدایہ وغیرہ برائے تخریج احادیث مولانا ثمر الدین قاسمی لندن مدظلہ

اصول فقہ

- (۷۹) الرسالة امام محمد بن ادریس الشافعی ۲۰۴ھ
- (۸۰) منہ المعبود سلیمان بن داؤد الطیالسی ۲۰۴ھ
- (۸۱) البرہان امام الحرمین الجوبینی عبداللہ بن یوسف بن محمد بن حیوہ ۳۳۸ھ
- (۸۲) اصول السرخسی محمد بن احمد بن ابی سہیل، ابوبکر، سرخسی ۴۸۳ھ
- المختول حجة الاسلام ابوالحامد محمد بن محمد الغزالی ۵۰۵ھ
- المستصفی حجة الاسلام ابوالحامد محمد بن محمد الغزالی ۵۰۵ھ
- (۸۳) المحصول فی علم اصول الفقہ محمد بن عمر بن الحسن بن الحسن بن علی التیمی البکری الرازی ۶۰۶ھ
- (۸۴) روضة الناظر و روضة المناظر فی اصول الفقہ ابو محمد عبداللہ بن احمد بن محمد بن قدامة المقدسی ۶۲۰ھ
- (۸۵) الاحکام فی اصول الاحکام امام علی بن محمد بن سالم العلوی ابوالحسن سیف الدین الادی ۶۳۱ھ
- (۸۶) ادب المفتی والمستفتی ابو عمرو عثمان بن عبد الرحمن بن موسیٰ تقي الدين، ابن صلاح ۶۳۳ھ
- (۸۷) جمع الجوامع فی اصول الفقہ عبد الوہاب بن علی بن عبد الکافی بن تمام السبکی الانصاری، تاج الدین ۷۷۱ھ
- (۸۸) آداب المفتی والمستفتی، مقدمہ شرح المہذب ابو زکریا یحییٰ بن شرف بن مری بن حسن نووی ۷۷۶ھ
- روضۃ الطالبین وعمدة المفتین ابو زکریا یحییٰ بن شرف بن مری بن حسن نووی ۷۷۶ھ
- (۸۹) التخریر فی اصول الفقہ کمال الدین محمد بن عبد الواحد بن عبد الحمید، ابن ہمام ۶۸۱ھ
- (۹۰) الفروق ابو العباس احمد بن ادریس بن عبد الرحمن القرانی ۶۸۴ھ
- (۹۱) شرح المنہاج علی منہاج الوصول عبد اللہ بن عمر البیضاوی ۶۸۵ھ
- (۹۲) صفۃ الفتویٰ والمفتی والمستفتی ابو عبد اللہ احمد بن حمدان الحرانی الحسنبلی ۶۹۵ھ
- کشف الاسرار عن اصول فخر الاسلام البردوی عبد العزیز بن احمد بن محمد علاء الدین البخاری ۷۳۰ھ
- (۹۳) نهایۃ السؤل شرح منہاج الوصول عبد الرحیم بن الحسن بن علی الاسنوی الشافعی ۷۷۲ھ
- (۹۴) الاشباه والنظائر زین الدین بن ابراہیم بن محمد، ابن نجیم المصری ۷۹۰ھ
- (۹۵) التلویح علی التوضیح سعد الدین مسعود بن عمر بن عبد اللہ التفتازانی ۷۹۱ھ
- (۹۶) البحر المحیط محمد بن بہادر بن عبد اللہ، ابو عبد اللہ بدر الدین الزرکشی ۷۹۴ھ
- (۱۰۱) شرح المنہاج محمد بن احمد بن محمد بن ابراہیم، جلال الدین المحلی ۸۶۴ھ
- (۱۰۲) التخریر والتحریر فی شرح کتاب التخریر ابو عبد اللہ شمس الدین محمد بن محمد بن محمد المعروف بابن امیر الحاج ۸۷۹ھ
- (۱۰۳) الاشباه والنظائر جلال الدین عبد الرحمن بن ابی بکر بن محمد بن سابق الدین الخفیری السیوطی ۹۱۱ھ
- (۱۰۴) الموافقات فی اصول الشریعة ابراہیم بن موسیٰ بن محمد النعمی الغرناطی الشاطبی المالکی ۹۷۰ھ
- (۱۰۵) شرح الکوکب المنیر المسمی المختصر محمد بن احمد بن عبد العزیز الفتوحی الحسنبلی المعروف بابن نجار ۹۷۲ھ
- التحریر والمختصر المختصر
- (۱۰۶) تیسیر التحریر علی کتاب التخریر فی اصول الفقہ محمد امین المعروف بابن امیر بادشاہ ۹۷۲ھ

- (۱۰۸) حاشیہ القلیوبی و
عمیرہ علی شرح المنہاج احمد بن احمد بن سلامہ قلیوبی
۱۰۶۹ھ
- (۱۰۹) مسلم الثبوت
غزویون البصائر شرح الاشباہ والنظائر احمد بن محمد الحموی
۱۰۹۸ھ
- (۱۱۰) شرح مسلم الثبوت
محبت اللہ بن عبدالشکور البھاری
۱۱۱۹ھ
- (۱۱۱) نور الانوار فی شرح المنار
محبت اللہ بن عبدالشکور البھاری
۱۱۱۹ھ
- (۱۱۲) عقد الجید فی احکام الاجتهاد والتقلید
احمد بن ابی سعید ملا جیون الحنفی
۱۱۳۰ھ
- (۱۱۳) فواتح الرجوت مع مسلم الثبوت
شاہ ولی اللہ محدث دہلوی، احمد بن عبدالرحیم بن وجیہ الدین بن معظم بن منصور، ابو عبدالعزیز
۱۱۷۶ھ
- مطالب اولی النہی فی شرح غایۃ
المنتهی وتجربید الزوائد الغایۃ والشرح
عبدالعظیم محمد بن نظام الدین محمد الانصاری
۱۲۲۵ھ
- مطلب اولی النہی فی شرح غایۃ
المنتهی وتجربید الزوائد الغایۃ والشرح
مصطفی السیوطی الرحیبانی، حسن الشطی
۱۲۳۳ھ
- (۱۱۴) حاشیہ جمع الجوامع
حسن بن محمد، عطار
۱۲۵۰ھ
- (۱۱۵) عقود رسم المفتی
علامہ محمد امین بن عمر بن عبدالعزیز عابدین الشامی
۱۲۵۲ھ
- (۱۱۶) ارشاد القول الی تحقیق الحق من علم الاصول
محمد بن علی الشوکانی
۱۲۵۵ھ
- (۱۱۷) التوضیح فی شرح التوحید
عبید اللہ بن مسعود الحنبلی
۱۲۵۵ھ
- (۱۱۹) زہد الخاطر العاطر شرح کتاب روضۃ
علامہ عبدالقادر بدران القدومی الدمشقی الحنبلی
۱۳۴۶ھ
- (۱۲۰) تہذیب الفروق والقواعد السنیۃ
محمد بن علی بن حسن مفتی المالکیۃ
۱۳۶۷ھ
- (۱۲۱) اصول الفقہ
شیخ محمد احمد مصطفیٰ احمد المعروف بابی زہرہ
۱۳۹۴ھ
- (۱۲۲) اصول الافتاء وادابہ
مولانا مفتی محمد تقی عثمانی
مدظلہ

تصوف

- (۱۲۳) بستان العارفین
فقید ابواللیث سمرقندی، نصر بن محمد بن ابراہیم السمرقندی الحنفی
۳۷۳ھ
- (۱۲۴) الرسالة القشیریۃ
شیخ ابوالقاسم عبدالکریم القشیری
۴۶۵ھ
- (۱۲۵) احیاء علوم الدین
حجۃ الاسلام ابو حامد محمد بن محمد الغزالی
۵۰۵ھ
- (۱۲۶) عوارف المعارف
شیخ عبدالقادر السہروردی
۶۳۲ھ
- (۱۲۷) نتائج الافکار القدسیۃ فی بیان
معانی شرح الرسالة القشیریۃ
شیخ الاسلام زکریا بن محمد الانصاری
۹۲۶ھ
- (۱۲۸) قصد السبیل
مولانا محمد اشرف علی بن عبدالحق التھانوی
۱۳۶۲ھ
- (۱۲۹) تسہیل قصد السبیل
مولانا محمد اشرف علی بن عبدالحق التھانوی
۱۳۶۲ھ
- (۱۳۰) خلاصہ تسہیل قصد السبیل
مولانا محمد اشرف علی بن عبدالحق التھانوی
۱۳۶۲ھ

۱۳۶۲ھ	مولانا محمد اشرف علی بن عبدالحق اتھانوی	(۱۳۱) تسہیل الوصول
۱۳۶۲ھ	مولانا محمد اشرف علی بن عبدالحق اتھانوی	(۱۳۲) التشریف
۱۳۶۲ھ	مولانا محمد اشرف علی بن عبدالحق اتھانوی	(۱۳۳) تعلیم الدین
۱۳۶۲ھ	مولانا محمد اشرف علی بن عبدالحق اتھانوی	(۱۳۴) روح تصوف

رجال و تاریخ

۲۳۰ھ	ابو عبد اللہ محمد بن سعد بن منیع الهاشمی البصری البغدادی	(۱۳۵) طبقات ابن سعد
۳۸۵ھ	ابوالفرج محمد بن اسحق بن ابی یعقوب الندیم	(۱۳۶) الفہرست لابن ندیم
۴۶۳ھ	احمد بن علی بن ثابت، ابوبکر، الخطیب البغدادی	(۱۳۷) تاریخ بغداد
۴۶۳ھ	ابوبکر احمد بن علی الخطیب البغدادی	(۱۳۸) کتاب الفقیہ والمحققہ
۷۱۰ھ	الموفق بن احمد بن محمد بن سعید البکری المکی الحنفی الخوارزمی	(۱۳۹) مناقب ابوحنیفہ
۷۲۰ھ	محمد بن عبد اللہ الخطیب التبریزی	(۱۴۰) الاکمال فی اسماء الرجال
۷۴۸ھ	محمد بن احمد بن عثمان بن قایماز، ابو عبد اللہ، شمس الدین الذہبی	(۱۴۱) سیر اعلام النبلاء
۸۰۸ھ	عبد الرحمن بن محمد بن خلدون الحضری	(۱۴۲) مقدمہ ابن خلدون
۸۵۲ھ	ابوالفضل شہاب الدین احمد بن علی بن محمد الکنافی العسقلانی	(۱۴۳) تقریب التہذیب
۹۷۳ھ	ابوالمواہب عبد الوہاب بن احمد بن علی الانصاری دمشقی المصری الشحرانی	(۱۴۴) کتاب المیزان
۹۷۳ھ	شہاب الدین ابو العباس احمد بن محمد بن علی بن حجر ایتیمی السعدی الانصاری	(۱۴۵) الخیرات الحسان فی مناقب الامام الاعظم ابی حنیفۃ النعمان
۱۳۰۴ھ	مولانا عبدالحی فرنگی محلی	(۱۴۶) الفوائد البہیۃ
۱۹۲۷ء	محمد خضری بک	(۱۴۷) تاریخ التشریع الاسلامی
۱۳۸۲ھ	عبدالحی بن عبد الکبیر الکتانی	(۱۴۸) التراتیب الاداریۃ
۱۹۶۹ء	عبد اللطیف محمد السبکی	(۱۴۹) تاریخ التشریع الاسلامی
۱۳۹۹ھ	سید محبوب رضوی	(۱۵۰) تاریخ دارالعلوم دیوبند

لغت

۳۹۳ھ	ابونصر اسماعیل بن حماد الجوهری	(۱۵۱) الصحاح
۷۱۱ھ	علامہ ابن الفضل جمال الدین محمد بن مکرم ابن منظور الافریقی المصری	(۱۵۲) لسان العرب
۸۱۷ھ	مجد الدین ابوطاہر محمد بن محمد بن عمر الشیرازی الفیروز آبادی	(۱۵۳) القاموس المحیط
۱۲۰۵ھ	محمد بن محمد بن محمد بن عبد الرزاق المحسینی الزبیدی، ابو الفیض	(۱۵۴) تاج العروس فی شرح القاموس

نوٹ:

فتاویٰ علماء ہند جلد اول کے متن وحاشیہ میں مذکورہ کتابوں سے استفادہ ہوا ہے اور وہیں ان کے مطبوعات و مکتبات کی تفصیل درج ہے۔ انیس الرحمن قاسمی